

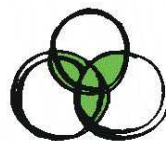
Analiza wdrażania funduszy UE w RPO 2007-2013 Województwa Kujawsko-Pomorskiego pod kątem realizacji zasady zrównoważonego rozwoju

Zbigniew Szcześniak

Toruńskie Stowarzyszenie Ekologiczne Tilia

Toruń 04-05.06.2013r.

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Polska Zielona Sieć

Metodyka

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P) z 23.10.2007r. i 14.12.2011 roku
- Szczegółowy opis priorytetów RPO WK-P 2007-2013 wraz z załącznikami (Uszczegółowienie RPO WK-P) wersja 4 z dnia 12.08.2010r., 4.14 z dnia 28.12.2011r. 4.21 z 19.12.2012r.
- Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WK-P 2007-2013 za rok 2011 roku wraz z załącznikami – załącznik do uchwały Komitetu Monitorującego RPO WK-P z dnia 26.06.2012r.
- Metodologia Oceny Kryteriów Wyboru Projektów dla RPO WK-P na lata 2007-2013 – Załącznik do uchwały nr 20/2011 Komitetu Monitorującego z dnia 31.05.2011r.
- dokumenty konkursowe, listy beneficjentów, informacje UM i in.

Architektura RPO WK-P

PRIORYTETY (7+1) działania, Osie:

1. Rozwój infrastruktury technicznej (infrastruktura drogowa, kolejowa, transportu publicznego i portu lotniczego)
2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska
3. Rozwój infrastruktury społecznej
4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
5. Wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw
6. Wsparcie rozwoju turystyki
7. Wsparcie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy
8. Pomoc techniczna

Cele RPO WK-P

Cel Strategiczny - *Poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru.*

Cele szczegółowe:

- 1. Zwiększenie atrakcyjności Województwa Kujawsko-Pomorskiego (WK-P jako obszar aktywności gospodarczej, korzystnego lokowania inwestycji, atrakcyjny do zamieszkania i wypoczynku dla mieszkańców i turystów)**
- 2. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu (wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, poziomu innowacyjności, stosowania nowych technologii, rozwój infrastruktury informatycznej, podnoszenie standardu świadczenia usług)**
- 3. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców (poprawa jakości i dostępności usług społecznych, infrastruktury społecznej dot. Edukacji, zdrowia, pomocy społ. Odnowa obszarów zdegradowanych i ich ożywienie)**

Realizację celów planowano powiązać z promocją technologii przyjaznych dla środowiska przyrodniczego, energooszczędnych, ograniczających zmiany klimatyczne, wykorzystujące potencjał odnawialnych źródeł energii.

Zrównoważony rozwój w założeniach RPO WK-P

Deklaracje RPO WK-P: (+/-)

- *Projekty współfinansowane w ramach programu operacyjnego będą w pełni zgodne z postanowieniami dyrektyw: oceny oddziaływania na środowisko, siedliskowej i ptasiej. (+)*
- W zasadach realizacji programu jedną z powszechnie stosowanych i priorytetowych zasad jest zasada zrównoważonego rozwoju (+)
- ograniczenie degradacji środowiska i strat zasobów różnorodności biologicznej (+)
- Przedsięwzięcia współfinansowane w RPO WK-P będą wzmacniać kondycję środowiska naturalnego i sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi całego regionu (+)
- Brak możliwości współfinansowania projektów negatywnie oddziałujących na obszary szczególnie chronione – Natura 2000 (+)

Zrównoważony rozwój w założeniach RPO WK-P

(-)

RPO WK-P:

Za niedostateczne uważa się sprecyzowanie kanałów i form wsparcia, szczególnie w sferze wsparcia działań prośrodowiskowych, w tym realizowanych przez NGO

Zrównoważony rozwój w opisach priorytetów

(+)

- zaplanowano działania służące rozwojowi transportu przyjaznego środowisku, również w zakresie budowy tzw. infrastruktury towarzyszącej
- w osi 5 zaplanowano wsparcie przedsiębiorstw w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska
- dostrzeżono wysokie walory przyrodnicze regionu i konieczność ich ochrony poprzez promocję w charakterze specjalnego produktu regionalnego – oś 6
- w osi priorytetowej nr 2 zawarto większość działań pro-środowiskowych co stanowi spójną całość
- *wsparcie uzyskają projekty mające na celu zwiększenie udziału ekologicznego transportu (zakup nowych autobusów zasilanych sprężonym gazem ziemnym lub innym ekologicznym paliwem w miastach nie posiadających linii tramwajowych)*

Zrównoważony rozwój w opisach priorytetów

(+/-)

- w osi priorytetowej 2 zawarto większość działań pro-środowiskowych co stanowi spójną całość ale ze względu na wielkość alokacji może wzbudzać przypuszczenia marginalizacji niektórych działań,
- w działaniu 2.5 Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska przewiduje się *wsparcie* m.in. odtwarzanie naturalnych terenów zalewowych, budowa systemów małej retencji, ale także budowę stopni wodnych, budowę wałów przeciwpowodziowych co może odbywać się ze szkodą dla ekosystemów.

Zrównoważony rozwój w opisach priorytetów

(-)

- w 4 spośród 8 osi nie zawarto działań promujących i wspierających zrównoważony rozwój.

Wybór projektów

Tryb wyboru: konkursowy zamknięty z preselekcją, konkursowy zamknięty bez preselekcji, konkursowy otwarty, tryb indywidualny – projekty kluczowe, tryb systemowy (projekty pomocy technicznej)

- ocena formalna (wstępna i formalna właściwa – kryteria AI - dopuszczające, AII – szczegółowe kryteria w poszczególnych działaniach, AIII - podstawowe kryteria formalne) w tym ocena kryteriów środowiskowych C - 0/1
- ocena merytoryczna: kryteria B1 merytoryczno-techniczne – ocena „tak-nie”, kryteria B2 kryteria jakości projektu – ocena punktowa, kryteria B3 ocena wpływu rezultatów projektu na osiągnięcie celów w RPO – ocena punktowa.

Zrównoważony rozwój w kryteriach wyboru

(+)

- we wszystkich osiach obecne są kryteria oceniające zasadę zrównoważonego rozwoju.
- prawidłowo powiązано parametry ilościowe i jakościowe w kosztowej efektywności projektu proponując czytelne wskaźniki,
- każdy projekt ubiegający się o dofinansowanie z RPO jest badany pod kątem zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju i niedopuszczalne jest dofinansowanie projektów niezgodnych z tymi zasadami.
- Każdy projekt podlega sprawdzeniu przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko.

Zrównoważony rozwój w kryteriach wyboru

(+)

- w ramach działań dot. zapotrzebowania w wodę bezwarunkowo łączy się z budową kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
- ocena projektów odbywa się w oparciu o prawidłowo dobrane i jasno zdefiniowane kryteria,
- weryfikacja każdego projektu pod kątem przeprowadzenia procedury OOŚ.

Zrównoważony rozwój w kryteriach wyboru

(-)

- Brak czytelnych wskaźników rezultatu mierzących zrównoważony rozwój. Wskaźniki powinny być jednoznacznie dookreślone i na bieżąco monitorowane.
- Lista wskaźników dla działań jest zbyt długa - na początku zawierała wszystkie wskaźniki dostępne dla beneficjentów, a nie tylko te konieczne do monitorowania produktów i rezultatów działań.

Projekty kluczowe

- 99 projektów kluczowych, z czego 18 realizuje w mniejszym lub większym stopniu politykę zrównoważonego rozwoju,
- Projekty kluczowe z listy podstawowej planuje się dofinansować środkami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w kwocie blisko 1,68 mld złotych, co stanowi 33,5% łącznego planowanego dofinansowania z EFRR

Zrównoważony rozwój a projekty kluczowe

(+)

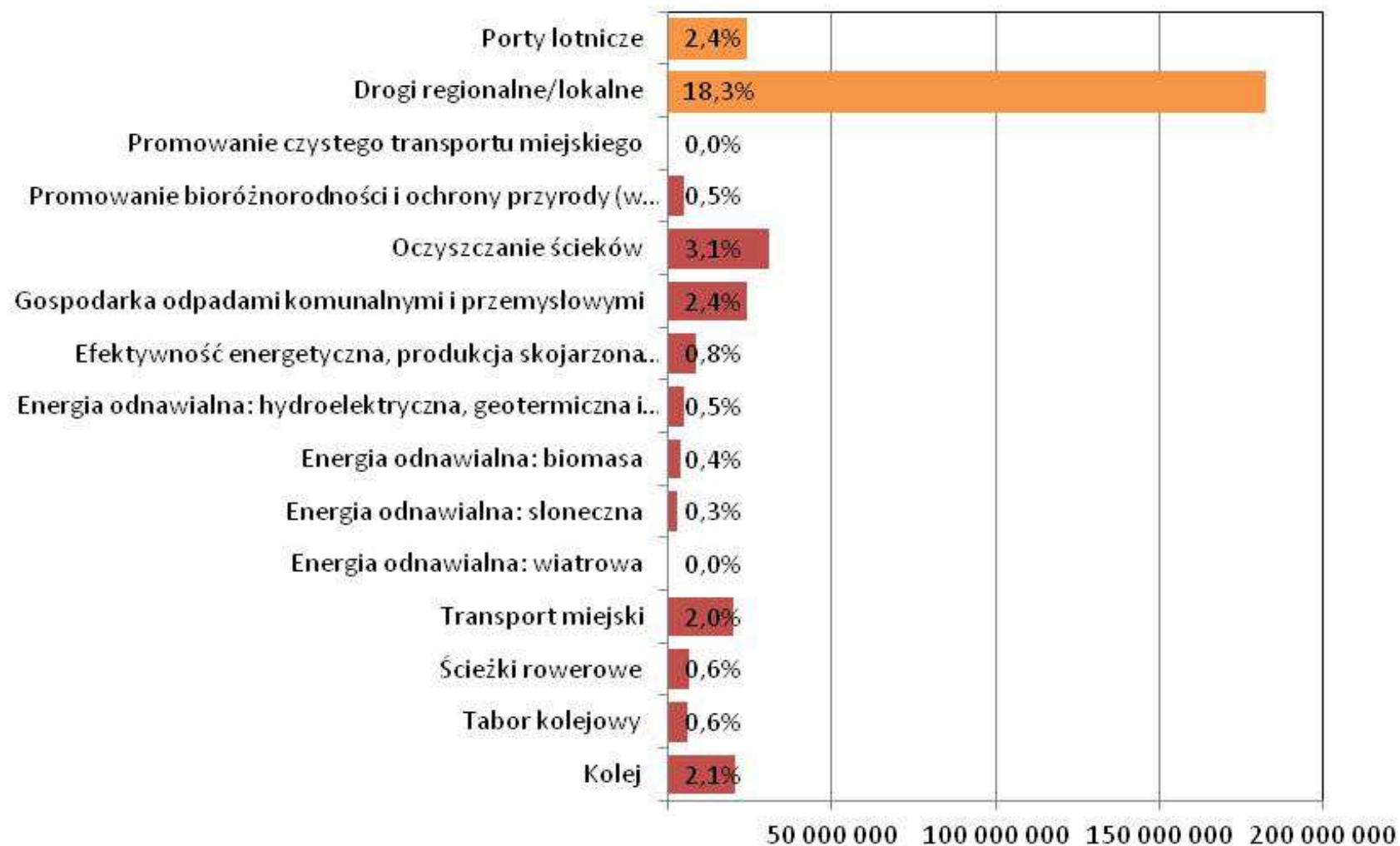
- 6 projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, 3 – gospodarki odpadami, przy czym kwota wsparcia tych projektów to 2,1% całkowitego wsparcia z EFRR

Zrównoważony rozwój a projekty kluczowe

(-)

- Brak projektów kluczowych w działaniu 2.6 Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych
- dominują projekty drogowe – 22 sztuki (16,3% całkowitej kwoty wsparcia) przy 3 projektach kluczowych z infrastruktury transportu publicznego i 1 dot. Infrastruktury kolejowej.
- zarezerwowanie środków na projekty kluczowe – w przypadku listy podstawowej na poziomie blisko 34% całkowitej kwoty wsparcia dostępnej w RPO - sprawia, że istotnie ograniczana jest dostępność środków w konkursach w ramach poszczególnych działań

Alokacja środków a zrównoważony rozwój (2011r)

Alokacja środków a zrównoważony rozwój

(+/-)

zmiana alokacji w okresie 2007 – 2011 (2012):

- Zmiany alokacji środków EFRR pomiędzy kategoriami interwencji w ramach RPO WK-P wynikały z konieczności zapewnienia prawidłowej realizacji poszczególnych działań. W wyniku analizy przeprowadzonych naborów wniosków, zwiększano alokację dla działań cieszących się największym zainteresowaniem potencjalnych beneficjentów, a zmniejszano ją dla tych działań, gdzie ilość złożonych wniosków była znacznie mniejsza niż dostępne środki.
- niepokojącym jest zmniejszenie środków na dofinansowanie produkcji energii z biomasy a także transport miejski.

(-) **Alokacja środków a zrównoważony rozwój**

- środki przeznaczone na pro-środowiskowe kategorie inwestycji są w RPO z 2012r. o 40% mniejsza od środków na rozwój transportu drogowego i lotniczego
- środki na rozwój kolei stanowią w porównaniu ze środkami na rozwój transportu drogowego mniej niż 15%,
- pomiędzy RPO 2007 a 2011 zwiększono o ok. 10% alokację na transport drogowy jednocześnie zmniejszając je na transport publiczny,
- w RPO 2011 zwiększono środki na oczyszczanie ścieków w porównaniu z RPO 2007 przy jednoczesnym drastycznym zmniejszeniu wartości wskaźnika długości wybudowanej/zmodernizowanej kanalizacji i nie zmienionej ilości osób przyłączonych do wybudowanej/zmodernizowanej sieci,

Wskaźniki efektu

- W RPO 2011 dodano jak też dookreślono wiele wskaźników dla działań pro-środowiskowych, (+)
- usunięto wskaźników produktu i rezultatu dot. wytwarzania energii z biomasy, (-)
- Wskaźnik produktu "Liczba opracowanych planów ochrony [szt.]" z RPO 2008 jest nie oszacowany a następnie usunięty, (-)
- Wskaźniki są nie wystarczające do oceny postępu w działaniu – ochrona i promocja zasobów przyrodniczych, (-)
- Wskaźniki realizacji celu ogólnego RPO WK-P nie zawierają konkretnych wskaźników mierzących poziom zrównoważonego rozwoju, (-)

Wdrażanie RPO WM: podpisane umowy vs założenia

kolor zielony – wykonanie 2011

kolor niebieski – RPO 2011

kolor czerwony – RPO 2007

Wdrażanie RPO WK-P

(+)

- dobre tempo wydatkowania środków na oczyszczanie ścieków uzasadnia decyzję o zmianie alokacji odzwierciedloną w RPO WM w wersji z roku 2011

(+/-)

- wykonanie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej transportu miejskiego przekroczyło zakładaną alokację, nie wpłynęło to jednak na decyzję o jej podniesieniu

Wdrażanie RPO WK-P

(-)

- brak postępu we wdrażaniu projektów wykorzystujących energię wody czy biomasę, także w kategorii dedykowanej kolei i promocja bioróżnorodności
- tempo wydatkowania środków EFRR w zakresie gospodarki odpadami komunalnym zbyt niskie
- Niepokojący jest fakt, że w działaniu 2.6 odnotowano bardzo małą ilość projektów stricte dotyczących ochrony siedlisk gatunków a większość alokacji przeznaczono na działania związane z promocją i edukacją w tym obszarze.

2014-2020: rekomendacje do dyskusji

- W okresie programowania 2007 – 2013 do dyspozycji i wykorzystania było 86 typów projektów wg kodów klasyfikacji obszarów tematycznych. W RPO WK-P wykorzystano 37 typów klasyfikacji (dla tylu kategorii interwencji alokowano środki finansowe). Na uwagę zasługują kategorie: nr 48 „dostosowanie do zmian klimatu”, nr 52 „promowanie czystego transportu miejskiego” w przyszłym programowaniu.
- Wybrane wskaźniki i ich wartości powinny odzwierciedlać cele działań, być jednoznacznie dookreślone i na bieżąco monitorowane. Sugeruje się zintegrowanie listy wskaźników dla projektów w jeden katalog, odrębny od listy wskaźników dla działań.

2014-2020: rekomendacje do dyskusji

- Racjonalne i przemyślane przygotowanie projektów kluczowych
- Ograniczyć listę projektów kluczowych, co do ilości i alokacji środków (na poziomie max. 10-15% całkowitej sumy wsparcia dostępnej w Programie).

2014-2020: rekomendacje do dyskusji

- Zagwarantowanie w kategorii działania 51 realnego priorytetu dla projektów dot. ochrony siedlisk i gatunków nie zapominając jednak o edukacji ekologicznej.
- Zagwarantować dalszy rozwój działań nacechowanych wartościami zrównoważonego rozwoju z naciskiem na transport publiczny powiązany z wdrażaniem nowych technologii wykorzystujących energię odnawialną i czystsze nośniki energii (paliwa).
- Nakłaniać do realizacji projektów trudnych związanych ze sferą ochrony i poprawy kondycji zasobów przyrodniczych.
- Równomierne wydatkowanie środków a nawet uprzywilejowanie czasowe w realizacji działań związanych z bioróżnorodnością i zrównoważonym rozwojem.

2014-2020: rekomendacje do dyskusji

- Traktowanie wszystkich beneficjentów projektów bez faworyzowania żadnej lub ewentualne wzmocnienie pozycji organizacji pozarządowych w stosunku do PJB czy JST
- Ograniczyć do minimum możliwości zmiany alokacji pomiędzy działaniami w celu zapobieżenia rugowania zadań pro-środowiskowych,
- Wprowadzenie powszechnie kryteriów zrównoważonego rozwoju oddających w sposób czytelny rzeczywisty postęp.

2014-2020: rekomendacje do dyskusji

- Kolejna perspektywa finansowa rozwoju województwa powinna zostać oparta na większej spójności i stabilności dot. zarówno sfery deklaratywnej jak też realizacji założeń przyszłych programów,
- Wskaźniki rezultatu muszą pozwolić zmierzyć równomierny rozwój województwa i ściśle wiązać się z celami regionalnego programu operacyjnego, których priorytetem musi być zrównoważony rozwój.

2014-2020: rekomendacje do dyskusji

- Dokumenty RPO WK-P 2014-2020 nie mogą podlegać tak częstym zmianom jak w aktualnej perspektywie finansowej, zagraża to bowiem ich spójności, przejrzystości i poprawności, podważa ideę Programu jako przemyślanej całości a także działa na szkodę beneficjentów.

Dziękujemy za uwagę

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków

